

Pakhuis de Zwijger

Houtbouw XL 2023

Expertsessie:

Transitie naar duurzame en brandveilige gebouwen

Pascal Steenbakkers

Arup

Naritaweg 118 1043 CA Amsterdam

Postbus 57145 1040 BA Amsterdam

d +31 20 305 85 00

m +31 6 12 64 08 12

e pascal.Steenbakkers@arup.com

19.09.2023

Expert sessie

Brandveiligheid bij houtbouw

Het doel en waarom?

Integrale brandveiligheid

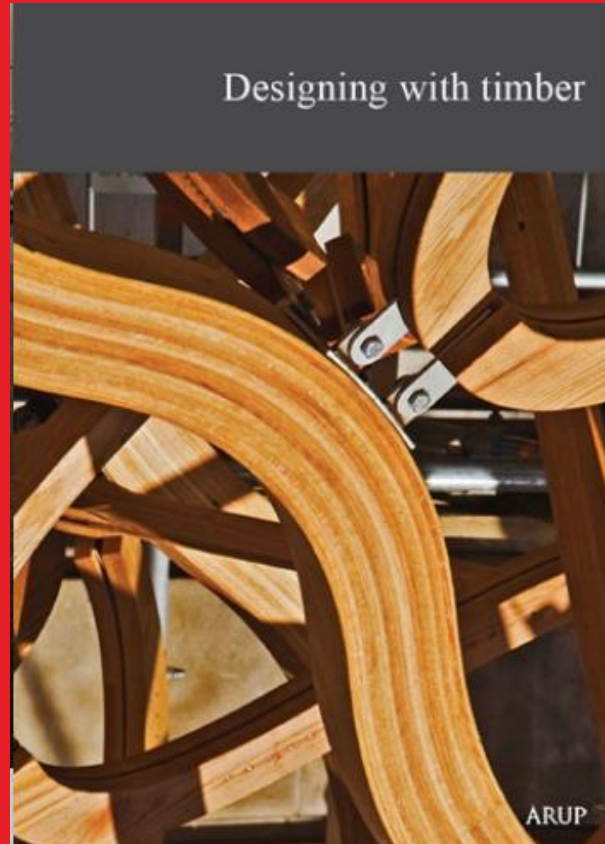
Extra risico's en
beheersmaatregelen

Nederlands Technische
Afspraken (NTA)

“Leading sustainable development”

www.arup.com/perspectives/publications/promotional-materials/section/designing-with-timber

www.arup.com/perspectives/publications/research/section/rethinking-timber-buildings

Global experience, Local knowledge

34
countries

87
offices

16.500
employees

Multi Disciplinair

STRUCTURAL
ENGINEERING

MECHANICAL
ENGINEERING

FIRE
SAFETY

ACOUSTICS

SUSTAINABILITY

GEOTECHNICS

ELECTRICAL
ENGINEERING

BUILDING PHYSICS

LIGHTING

BIM

WIND
ENGINEERING

VERTICAL
TRANSPORT

FAÇADES

VIBRATIONS

DIGITAL

ARUP

Employee owned

Quality driven

Relevante ervaring met houtbouw - wereldwijd

Believe in Better Building,
London, UK

Life Cycle Tower one
Dornbirn, Germany

Sayama Lakeside
Cemetery Community Hall
Saitama, Japan

One of the largest timber
structures ever built

Metropol Parasol,
Seville, Spain

Mactan Cebu
International Airport
Cebu City, Philippines

Kroon Hall, Yale University,
New Haven, USA.

Macquarie University Incubator
Sydney, Australia

Relevant ervaring

HAUT

Elements

Tangentlocatie

DPG Mediavaert

Nieuwegein (2nd opinion)

Spark

SAWA (2nd opinion)

The Dutch Mountains

Habitat Royale

Hout is Hot

Van lichtschakelaar tot woontoren
HOUT is HOT

de Volkskrant
 Achtergrond HOUVEN MET HOUT
In de Nederlandse bossen groeien 60 woningen per dag
 Hout maakt een opmars als bouwstof voor nieuwe huizen, hotels en kantoren. Je kunt er snel mee werken, CO₂ zeggen experts.
 Gerard Reijn 15 januari 2020, 16:30

Eerste houten wolkenkrabber aan de Amstel komt er zeker
 In Amsterdam rijst nu zeker HOUT, een duurzame houten woontoren van 73 meter hoog in het Amstelkwartier aan de Amstel. Ook in andere landen bestaan plannen voor het 84 meter hoog 'Holzhochhaus'.
 Conventionele wolkenkrabbers met veel staal en beton hebben een enorm CO₂-voetdruk. Terwijl dit vrijwel geheel uit hout opgetrokken 21 etages tellende gebouw juist 3.000 ton CO₂ opslaat in het bouwproces. Daarbij is bovendien zamenvaardig en een waterzijdig houtbouw op het gebied van duurzaamheid.
 Arie Slagboom, directeur en medeoprichter van houtbouw, zegt in het programma dat de koudte van een houten huis zijn opwever dezelfde zijn als bij gewone huizen. 'Maar je krijgt er wel veel meer voor: Hout is heel sterk en geschikt voor gebieden waar zware windsnelheden op het gebied van duurzaamheid.'
 Conventionele wolkenkrabbers met veel staal en beton hebben een enorm CO₂-voetdruk. Terwijl dit vrijwel geheel uit hout opgetrokken 21 etages tellende gebouw juist 3.000 ton CO₂ opslaat in het bouwproces. Daarbij is bovendien zamenvaardig en een waterzijdig houtbouw op het gebied van duurzaamheid.

eenzijdig materiaal dat de laatste jaren aanwint, vaak met toepassingen. Een woontoren, houten en zelfs een creatief methout
 Van de Amsterdamse Amstel rijst HOUT, met 21 verdiepingen en 73 meter tot nog toe de hoogste houten woontoren ter wereld. De vernieuwende houten hoogbouw is met name in de energie- en milieubebouwen HOUT tot een prototype voor 'natuurlijk en duurzaam bouwen. HOUT is niet alleen een materiaal, maar een manier van bouwen. Het ontwerpt biedt mogelijkheden in woningbouw, aantal ontwerpen en de positie van kansen, behoeften en vides. Binnen een sterk en megalen ontwerp, met wijzigende vloeren, rijshoogte en in uit geschoven. De houten platvloeren van de balkons en de grote overstekten op de puntige boek met HOUT-architectuur expressiefen beeldspelend.

Vijfsterrenclassificatie duurzaamheid
 Op de begane grond staat 'urban farming' centraal - vlees meer over urban farming in Product 3-2016 - in HOUT's Houtas: een keukentje, een terras en een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Amsterdam krijgt hoogste houten gebouw

AMSTERDAM - Amsterdam krijgt de hoogste houten woontoren van Nederland. Het 73 meter hoge appartementencomplex wordt gemaakt van hout en wordt voorheen was voor de eerste keer toegepast op het gebied van innovatief bouwen en krijgt het label BREEAM Outstanding, de hoogste mogelijke duurzaamheidsclassificatie.
 HOUT is een innovatief van Nicole Ligtenberg, die onder meer de architectuur in de Amsterdamse wijk De Baarsjes. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Rising high

Steel, concrete and glass rise with the skyscrapers, but wood is going to be the future of urban architecture. New officially approved construction in Amsterdam in 2020, a 21-story, 73 m (239-ft) tall structure - named HOUT in its urban architecture - should become the world's tallest wooden-frame building. But they might have a competitor: Oakwood Tower - proposed in form part of the British estate - world forest HOUT. Tall wood - proposed for other cities too, including Stockholm's 'Tallwood' - the Paulsen in Paris, and the Desmet in Rotterdam. HOUT is not a new material, but a new way of building with wood and concrete - two materials that are naturally interdependent. They are energy-intensive and highly-polluting in production, but the embodied carbon in wood is much lower than in steel or concrete. And, as a natural fire retardant, charred wood is also a natural fire retardant.

Tree Houses: Is Wood Really The Future Of Skyscrapers?

The pioneers: 'That's what everyone's calling the latest trend in urban architecture. New officially approved construction in Amsterdam in 2020, a 21-story, 73 m (239-ft) tall structure - named HOUT in its urban architecture - should become the world's tallest wooden-frame building. But they might have a competitor: Oakwood Tower - proposed in form part of the British estate - world forest HOUT. Tall wood - proposed for other cities too, including Stockholm's 'Tallwood' - the Paulsen in Paris, and the Desmet in Rotterdam. HOUT is not a new material, but a new way of building with wood and concrete - two materials that are naturally interdependent. They are energy-intensive and highly-polluting in production, but the embodied carbon in wood is much lower than in steel or concrete. And, as a natural fire retardant, charred wood is also a natural fire retardant.

Amsterdam krijgt hoogste houten gebouw van Europa

AMSTERDAM - Amsterdam krijgt de hoogste houten woontoren van Nederland. Het 73 meter hoge appartementencomplex wordt gemaakt van hout en wordt voorheen was voor de eerste keer toegepast op het gebied van innovatief bouwen en krijgt het label BREEAM Outstanding, de hoogste mogelijke duurzaamheidsclassificatie.
 HOUT is een innovatief van Nicole Ligtenberg, die onder meer de architectuur in de Amsterdamse wijk De Baarsjes. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Waaronder het huis toekomst van h

RIJN en staal, daarmee wordt in Nederland het meest gebruikte materiaal voor houten huizen. Hout is een natuurlijk materiaal dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Woontoren is een echte CO₂-spons

Amsterdam krijgt een 73 meter hoge woontoren opgetrokken uit hout. Dat bindt CO₂. En hout is licht, wat in deze stad op palen fundering scheelt.
 Hout is een natuurlijk materiaal dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Weer woontoren van hout, trend lijkt echt gezet

Hout is een natuurlijk materiaal dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

Amsterdam krijgt hoogste houten woontoren van Europa

AMSTERDAM - Amsterdam krijgt de hoogste houten woontoren van Nederland. Het 73 meter hoge appartementencomplex wordt gemaakt van hout en wordt voorheen was voor de eerste keer toegepast op het gebied van innovatief bouwen en krijgt het label BREEAM Outstanding, de hoogste mogelijke duurzaamheidsclassificatie.
 HOUT is een innovatief van Nicole Ligtenberg, die onder meer de architectuur in de Amsterdamse wijk De Baarsjes. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur. Het gebouw is een innovatief, dat direct in verbinding staat met de natuur.

“Bouwbesluit schiet tekort voor brandveilige hoogbouw in hout”

Artikel: Cobouw 06.10.21

Foto: J.P. van Eesteren

Kamervragen

Parool – 09 april 21

AT 5 – 14 april 2021

Tweede Kamer der Staten-Generaal **2**

Vergaderjaar 2020–2021

28 325 **Bouwregelgeving**

Nr. 217

MOTIE VAN HET LID BECKERMAN
Voorgesteld 15 april 2021

De Kamer,
gehoord de beraadslaging,
overwegende dat in rekenen op regelgeving beschermt;
constaterende dat e hernieuwd bouwma Bouwbesluit nog n
verzoekt de regering behoeft, en zo ja welke, zodat ook aan het gebruik van nieuwe bouwmate-
Beckerman

Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021

Stemmingsuitslag

Aangenomen met handopsteken

Voor **149**

— detail stemming

Voor	
VVD	34
D66	23
PVV	17
CDA	15
PvdA	9
SP	9
FVD	8
GroenLinks	8
PvdD	6
ChristenUnie	5
DENK	3
JA21	3
SGP	3
Volt	3
soPLUS	1
BBB	1
BIJ1	1

Motie Beckerman 15 april 2021

MOTIE VAN HET LID BECKERMAN
Voorgesteld 15 april 2021

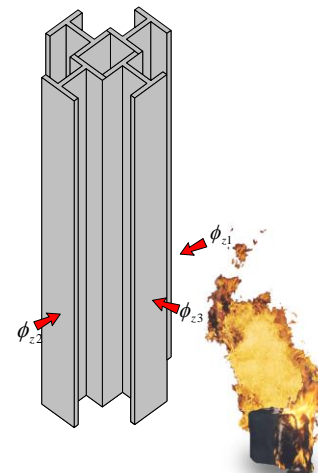
De Kamer,
gehoord de beraadslaging,
overwegende dat inwoners, overheden en de brandweer moeten kunnen rekenen op regelgeving die niet onnodig is, maar die mensen wel beschermt;
constaterende dat er voor nieuwe hoogbouw steeds vaker nieuw of hernieuwd bouw materiaal, zoals hout, wordt gebruikt waarop het Bouwbesluit nog niet is toegerust;
verzoekt de regering, om te bezien of het Bouwbesluit toevoeging behoeft, en zo ja welke, zodat ook aan het gebruik van nieuwe bouwmaterialen adequate brandveiligheidseisen worden gesteld,

Veilig Vluchten

Inzet brandweer

Sterkte bij brand

Brandveiligheidsinstallaties

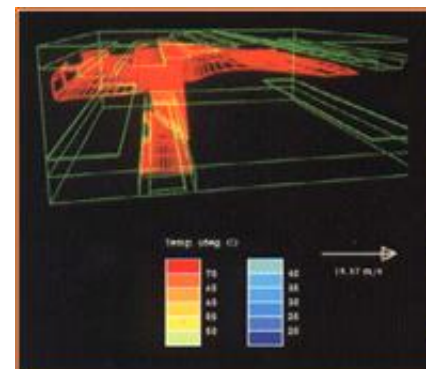
Integrale brandveiligheid

Onderzoeken en testen

Bouwregelgeving, eisen van opdrachtgever en verzekeraars

Rookverspreiding

Brandcompartimenten

Onze taak als experts:

“Het mogelijk maken van duurzame ontwikkelingen zonder in te leveren op brandveiligheid”.

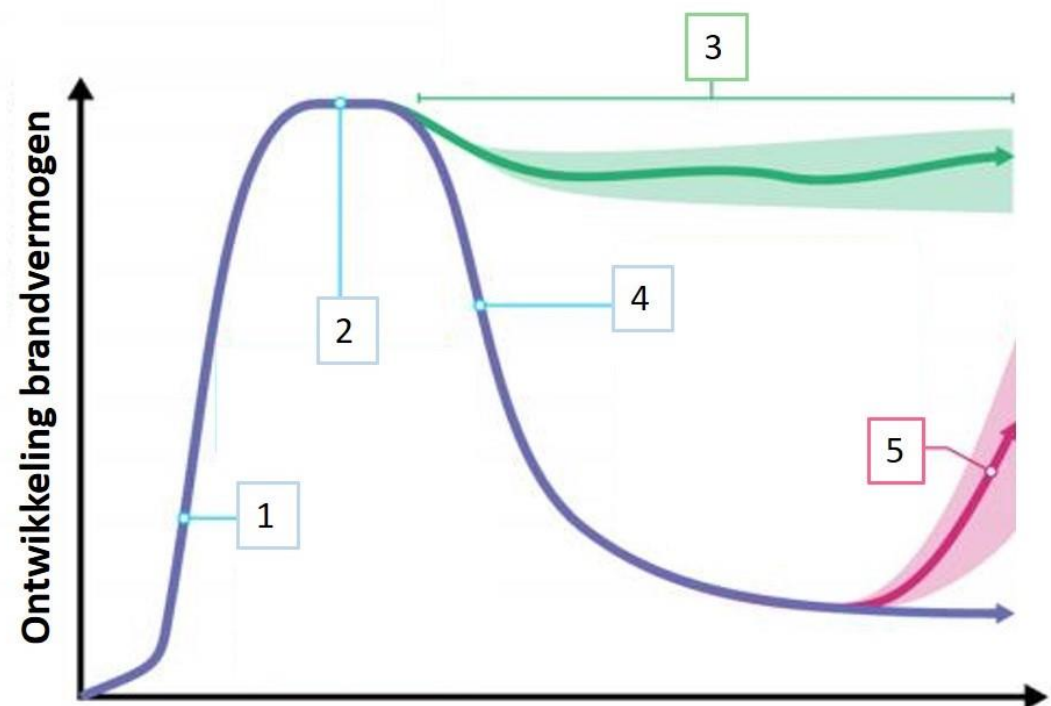
www.arup.com/perspectives/large-compartment-fire-experiments-expanding-knowledge-of-building-safely-with-timber

Risico's van bouwen in hout

Recente onderzoeken bevestigen:

- Houten voorzieningen dragen bij aan vuurlast
- Verlengde brandduur
- Temperatuur ontwikkeling
- Onzekerheid dooffase

1. Zelfdovendheid
2. Regrowth – tweede flashover
3. Continuous burning

1. Vlamoverslag door volledige betrokkenheid van de variabele vuurlasting (inventaris/gebouwinhoud) in het brandcompartiment
2. De piek in het brandvermogen wordt bereikt bij het ventilatie beheerst worden van de brand.
3. Het hout in de permanente bouwconstructie houdt de brand in stand ook nadat de variabele vuurlasting opgeraakt
4. Start van de dooffase zodra de variabele vuurlasting geleidelijk opgeraakt.
5. Brand ontwikkelt zich opnieuw door blootstelling van vers, niet verkoold hout (bijvoorbeeld door het afvallen van koollagen bij CLT of het bezwijken van brandwerende beplating).

Project: NFPA Fire Safety Challenges of Tall Timber Buildings

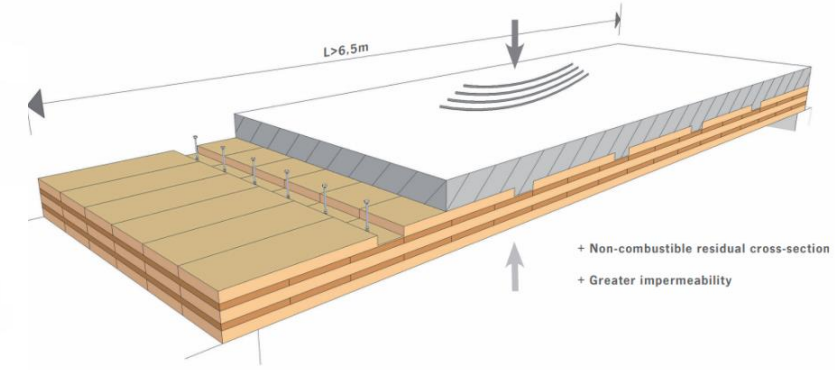
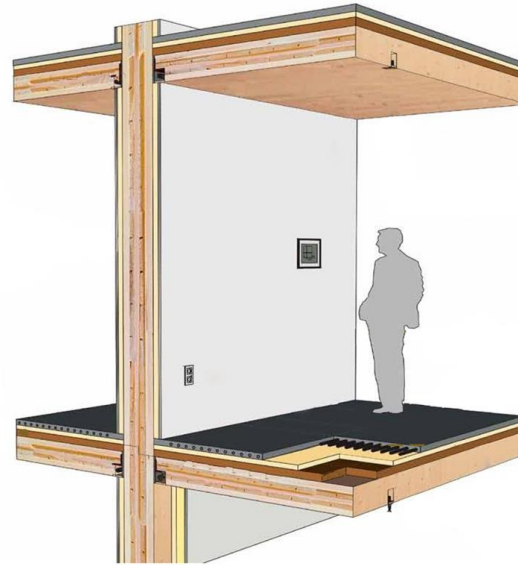

Goal: Quantify the contribution of CLT to the fire

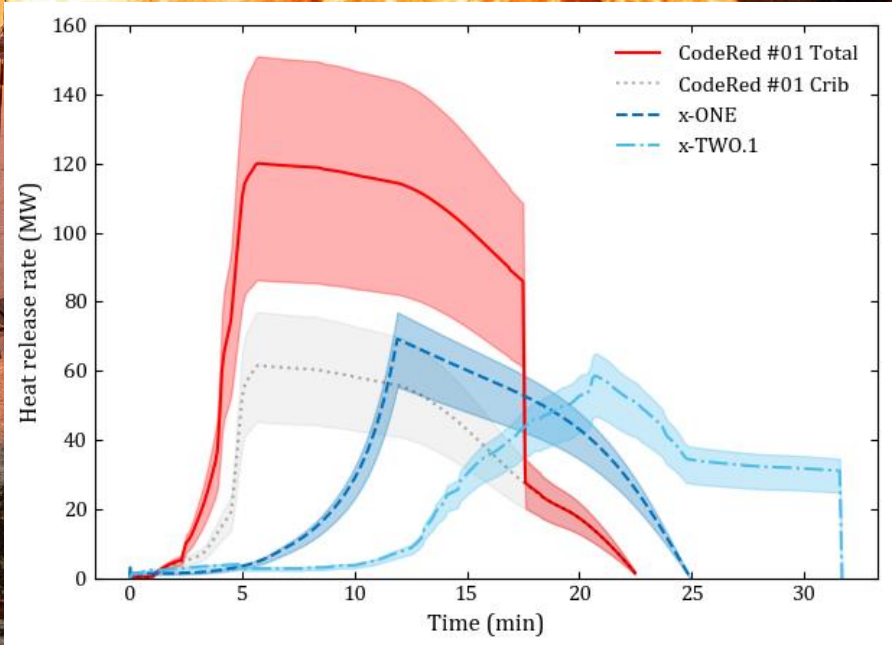
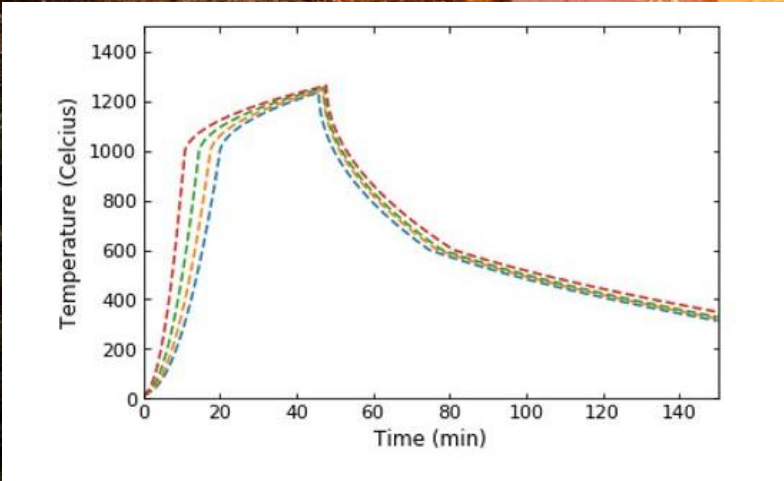
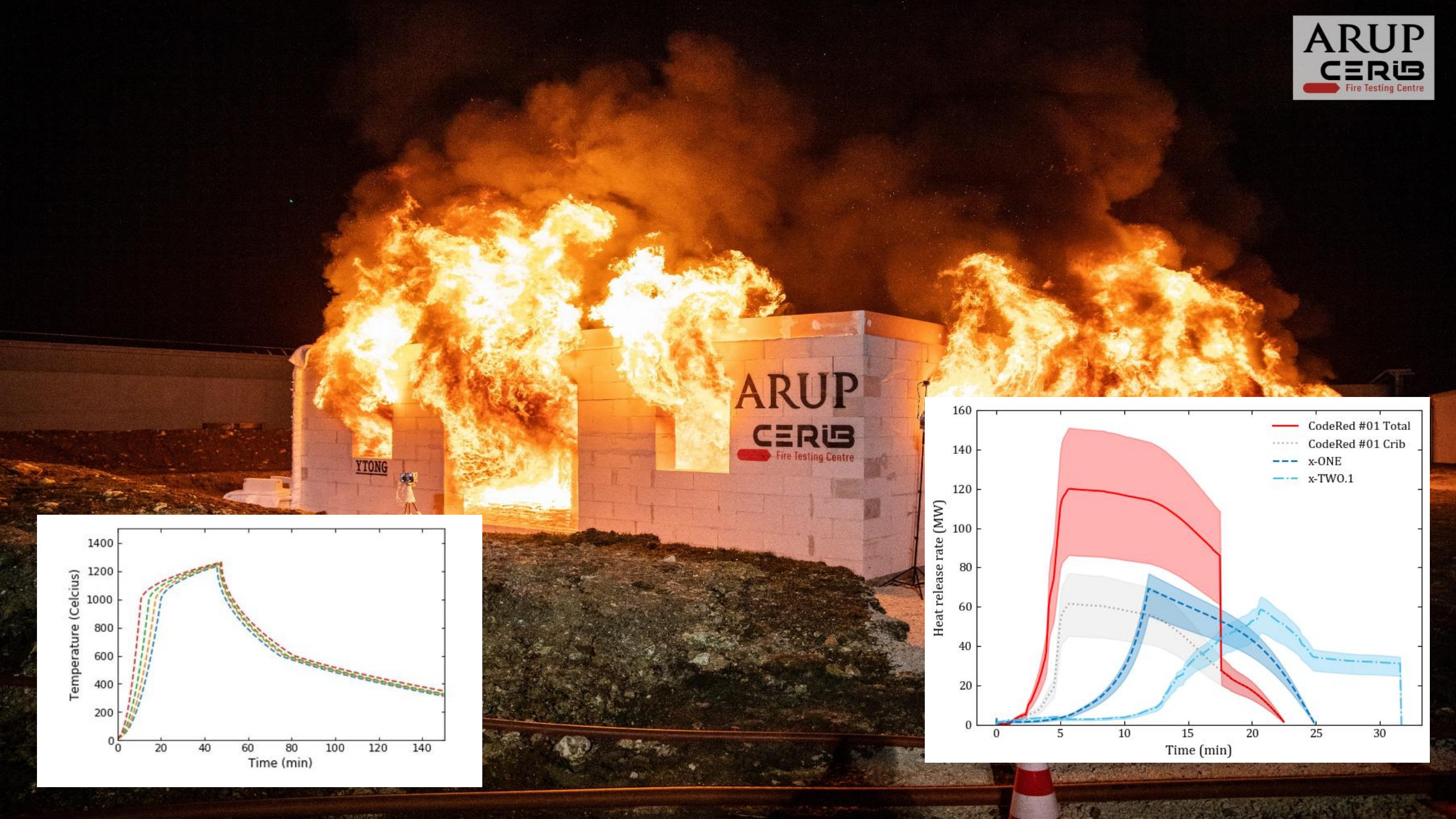
Tests performed at NIST

Mogelijke maatregelen

- Het beoordelen van de impact van de extra vuurlast op de integrale veiligheid.
- Volledig brandwerend beschermen.
- Gedeeltelijk brandwerend beschermen.
- Hybride oplossingen.
- Delaminatie bestendigheid.
- Automatische blusinstallatie.
- Brandvertragende verf/impregneren.
- Belangrijke details met betrekking tot het begrenzen van branduitbreiding.

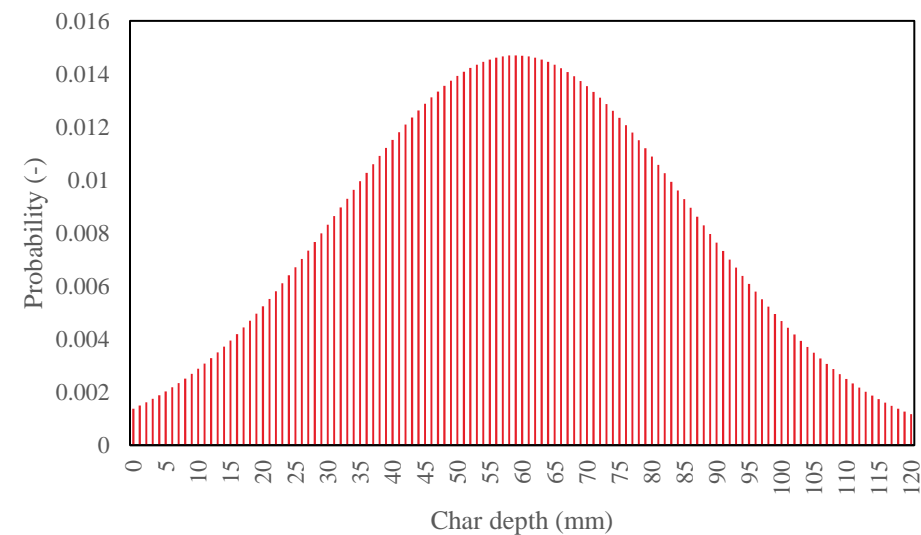
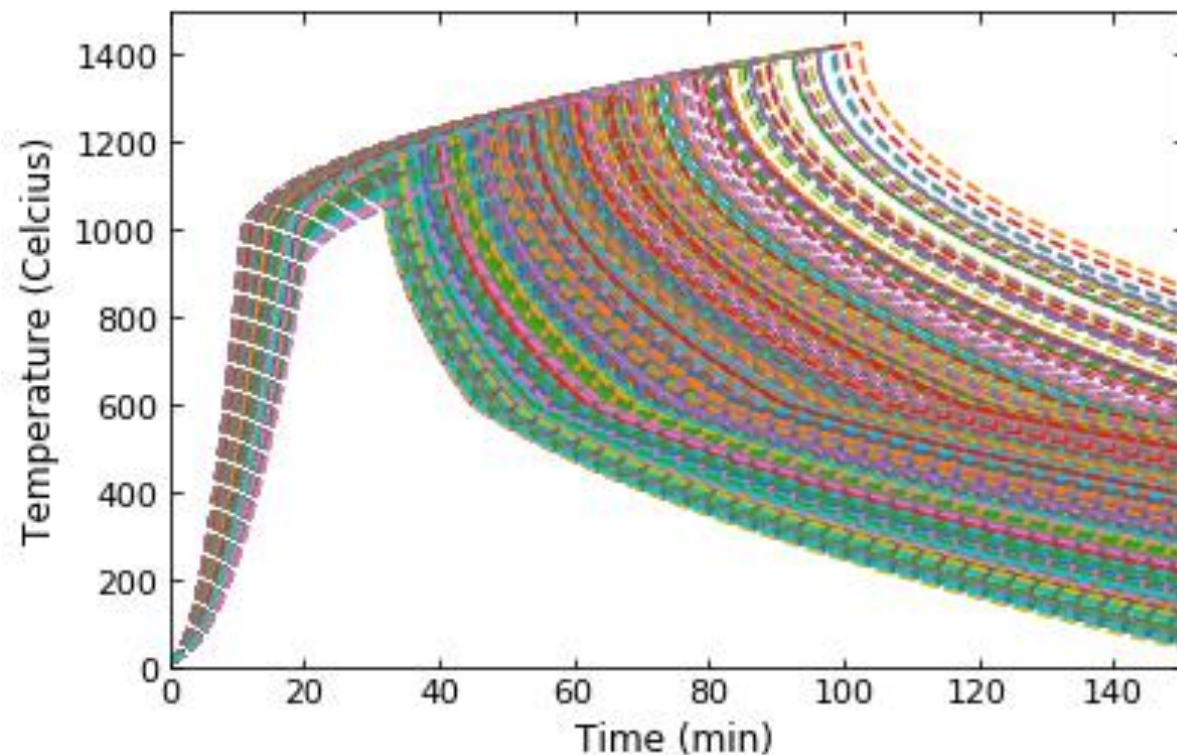

Analyse brandverloop en gevoeligheidsanalyse

Onder andere afhankelijk van vuurlast, ventilatie openingen, verbranding binnen en buiten het gebouw

Basisprincipes van houtgedrag bij brand

ARUP

Inbranden

Sterkte bij brand

Brandvoort-planting

zelfdovendheid

fire dynamics

Brandrisico gebaseerde aanpak

Category	Evacuation period	Fire fighting methods	Consequence of failure	Load bearing element	Separating element
Low rise 	Fast	External	Low (complete loss acceptable)	Collapse tolerable	Fire spread tolerable
Medium rise 	Short	External/ Internal	Medium (Localised failure acceptable)	Collapse must be unlikely	Fire spread to escape routes unacceptable
High rise 	Longer	Internal	High (Potential for loss of life)	Collapse must be extremely unlikely	Fire spread unacceptable

Voor alle gebouwen dezelfde maatregelen?

- Nee!
- Slapen in het gebouw?
- Hoe wordt het gebouw ontruimd?
- Welke mogelijkheden zijn er voor de brandweer?
- Type gebouw en hoeveel vuurlast?
- Vluchtroutes
- Gevelopbouw
- Hoogte
- ...etc

Nederlands Technische Afspraken (NTA)

Er wordt gericht om een eerste versie in juli 2024.

Status update proces

Onderzoeksvoorstel (06.10.2021):

- Stap 0 – Externe communicatie
- Stap 1 – Literatuurstudie
- Stap 2 – Beschouwen normen
- Stap 3 – Vervolgonderzoek

Stap 1 & 2 - Literatuurstudie: afgerond inclusief voorstel plan van aanpak vervolg onderzoek (stap 3)

RISE SAFETY AND TRANSPORT

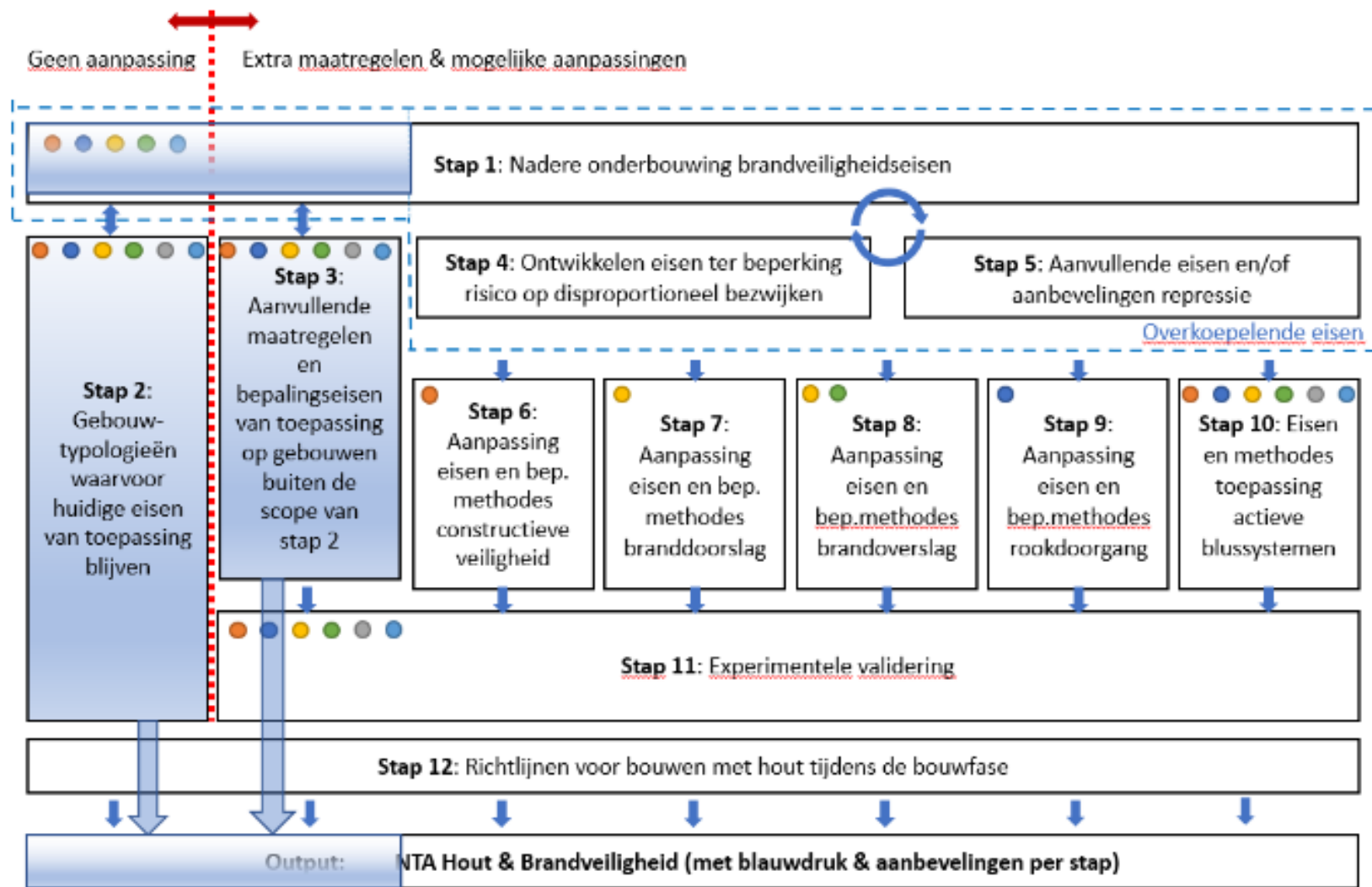

Literatuurstudie - Brandveiligheid en
Bouwen met Hout
David Brandon
Sjoon Dekker
Lidtrand van Stralen
Frouke Veldhuijsen
Pascal Steenbakkers
0618 2022100

Voor kopie kunt u emailen:
pascal.steenbakkers@arup.com

Stap 3 - Vervolgonderzoek

- Opstellen Nederlands
Technische Afspraken
(NTA)

Fase 1

Figuur 1: Samenhang tussen projectstappen (revisie A).

Stap 1: Nadere onderbouwing brandveiligheidseisen

- In stap 1 zullen de nadere onderbouwingen en uitgangspunten van de brandveiligheidseisen uit het Bouwbesluit uiteen worden gezet.

Belangrijke thema's zullen zijn:

- Functionele eisen Bouwbesluit / Doelvoorschriften BBL.
- Permanente vuurlast en risico's van traditionele gebouwen.
- Permanente vuurlast en risico's van houten gebouwen.

Stap 2: Gebouwtypologieën waarvoor huidige eisen van toepassing blijven

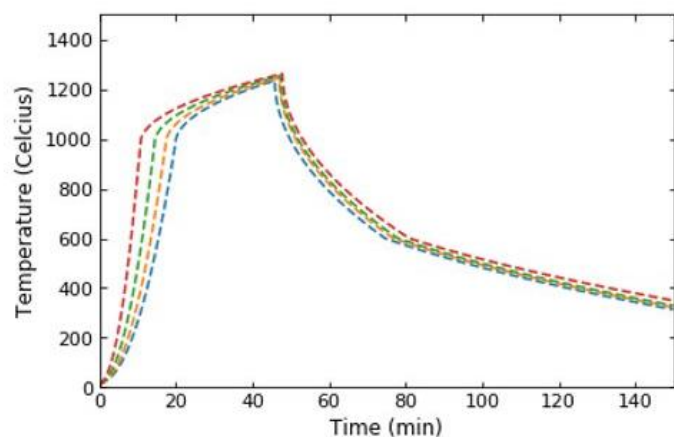
- Voor welke gebouwtypologieën met een beperkt brandrisico, een beperkte toename van de vuurlast, en met een laag gevolg-risico, kunnen de bestaande eisen en bepalingsmethodes van toepassing blijven?

Stap 3: Aanvullende maatregelen waarmee huidige eisen van toepassing blijven

- Welke maatregelen dragen bij aan het beperken van de permanente vuurlast tot het niveau waarbij bestaande eisen en bepalingsmethodes van toepassing blijven en welke beoordelingsmethoden zijn daarvoor geschikt?

Analyses risico's

beheersmaatregelen

beheersmaatregelen

Overige aandachtspunten verduurzamen:

- Integrale oplossingen
- Plaatsing van zonnepanelen
- Brandbare isolatie in daken en gevels
- Groene gevels en daken
- Ontwikkelingen en trends moderne parkeergarages
- Verzekerbaarheid en schadebeperking
- Belang van goed detailleren en bouwen!

Expertsessie

Brandveiligheid bij houtbouw

Samenwerken

In de transitie naar
duurzame en brandveilige
gebouwen!

Pakhuis de Zwijger

Houtbouw XL 2023

Expertsessie:
Transitie naar duurzame en brandveilige gebouwen

Pascal Steenbakkers

Arup

Naritaweg 118 1043 CA Amsterdam

Postbus 57145 1040 BA Amsterdam

d +31 20 305 85 00

m +31 6 12 64 08 12

e pascal.Steenbakkers@arup.com

19.09.2023